

CICDE

Centrul de Instruire Continuă
în Domeniul Electoral

Ghidul candidatului/candidatei la alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023

**Ce trebuie să cunoști pentru a participa în calitate
de candidat/candidată la alegerile locale generale**

*Ediție revăzută în conformitate cu prevederile Legii Nr. 280
din 04-10-2023 pentru modificarea Codului electoral nr. 325/2022*

Cuprins:

Introducere.....	3
Cadrul normativ electoral.....	3
Cine are dreptul de a candida la alegerile locale generale?	4
Care sunt restricțiile privind dreptul de a fi ales?	6
Cine are dreptul de a desemna candidați?	8
Ce organe electorale sunt responsabile de înregistrarea candidaților/candidatele?	10
Când și ce acte va depune candidatul/candidata pentru a fi înregistrat/ă?	11
Pentru candidații desemnați de partide și blocuri electorale.....	11
Pentru înregistrarea candidaților independenți	14
Colectarea semnăturilor în susținerea candidatului independent/ candidatei independente.....	17
Cine va colecta semnăturile pentru susținerea candidatului independent/candidatei independente?	17
Cum se colectează semnăturile în susținerea unui candidat/candidată la funcția de primar/primăriță și/sau de consilier/ă al/a consiliului local?	19
În ce cazuri de invalidează lista de subscripție sau semnătura?	23
În cât timp primești hotărârea de înregistrare?	24
Când se pot face modificări în privința înregistrării?	24
Care sunt drepturile și obligațiile tale în calitate de concurentă/concurent electoral? ...	25
Drepturile reprezentantului/reprezentantei concurentului electoral	27
Obligațiile reprezentantului/ reprezentantei concurentului electoral	29
Drepturile persoanelor de încredere ale concurenților electorali.....	30
Obligațiile persoanelor de încredere ale concurenților electorali:.....	31
Cine are dreptul de a depune contestații electorale?	38
Cum se atribuie mandatele la alegerile locale generale?	47

Acronime și abrevieri

CEC – Comisia Electorală Centrală

CECE (CECE II, CECE I) – Consiliul electoral de circumscripție electorală (de nivelul al doilea și de nivelul întâi)

CICDE – Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral

BESV – Biroul electoral al secției de votare

Introducere

La **5 noiembrie 2023** în Republica Moldova vor avea loc **alegeri locale generale** în toate unitățile administrativ-teritoriale de nivelul I – municipii, orașe, sate (comune) și de nivelul II – raioane, municipiile Chișinău și Bălți, cu excepția localităților din stânga Nistrului și a municipiului Bender. În cadrul acestui exercițiu electoral **vor fi aleși 898 de primari și 11 058 de consilieri locali** (raionali, municipali, orășenești, comunali și sătești) pentru un mandat de patru ani. Pentru a fi validate, la alegeri trebuie să participe cel puțin 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale din fiecare circumscripție la primul tur, și cel puțin 1/5 din numărul alegătorilor la al doilea tur.

Cadrul normativ electoral

- Codul electoral al RM nr. 325/2022
- Regulamentul de activitate al consiliului electoral de circumscripție în perioada electorală, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1100/2023
- Regulament privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1102/2023
- Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1103/2023
- Regulamentul cu privire la procedura de confirmare a legalității alegerilor, validarea și atribuirea mandatelor de primar și de consilier, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1104/2023
- Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat HCEC nr. 1185/2023
- Regulament privind procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1128/2023
- Regulament privind statutul și activitatea reprezentantului concurentului electoral, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1129/2023
- Regulament cu privire la statutul și activitatea persoanelor de încredere ale concurenților electorali, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1130/2023
- Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023
- Regulament cu privire la procedurile de tragere la sorți, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1139/2023

- Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor locale generale din data de 5 noiembrie 2023, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1150/2023
- Regulament privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1155/2023
- Regulament privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale, nr. 1166/2023

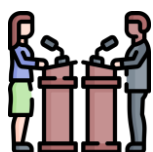

Cine are dreptul de a candida la alegerile locale generale?

Au dreptul de a fi aleși cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de Codul electoral. Iată care sunt acestea în cazul candidaților la funcția de primar/primăriță și consilier/ă al/a consiliului local.

DREPTUL DE A CANDIDA LA ALEGERILE LOCALE PENTRU FUNCȚIILE DE:	
PRIMAR/PRIMĂRIȚĂ	CONSILIER/Ă AL/A CONSILIULUI LOCAL
 <ul style="list-style-type: none"> • cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 23 de ani; • au cel puțin studii generale obligatorii prevăzute la art. 13 din Codul educației nr. 152/2014; • nu au restricții de a exercita dreptul de a alege și de a fi ales în condițiile art. 16 alin. (2) din Codul electoral. 	 <ul style="list-style-type: none"> • cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani; • nu au restricții de a exercita dreptul de a alege și de a fi ales în condițiile art. 16 alin. (2) din Codul electoral.

Primarii/primărițele orașelor (municipiilor), ai/ale satelor (comunelor) și consilierii/consilerele în consiliile raionale, orășenești (municipale) și sătești (comunale) se aleg prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, **pentru un mandat de 4 ani.**

REȚINE!

În cadrul alegerilor locale, poți candida la mai multe funcții electivă, însă de diferite categorii/niveluri și doar din partea unui singur partid politic sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent. Corespunzător, nu poți candida în mai multe circumscripții electorale de același nivel și nici în municipiile Chișinău și Bălți concomitent.

O persoană poate candida, în același timp, pentru funcția:

- a) de consilier local și de primar, dar nu poate candida la aceste funcții în mai multe circumscripții electorale de același nivel;
- b) de consilier, atât în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi al Republicii Moldova, cât și în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din aceeași unitate administrativ-teritorială.

Exemplul 1. Ion Cazacu, candidat la alegerile locale generale, poate candida, în același timp, pentru funcția de primar al satului Cunică din raionul Florești, de consilier în consiliul orășenesc Florești și consilier în Consiliul raional Florești. Nu mai poate, însă, candida la funcția de primar în alte sate/orașe din raionul Florești și de consilier în alte orașe din raionul Florești și nici în alte sate/orașe din alte raioane.

Exemplul 2. Ana Cebotari, candidată la alegerile locale generale, poate candida, în același timp, la funcția de consilier în consiliul sătesc Copanca și în consiliul raional Căușeni.

Care sunt restricțiile privind dreptul de a fi ales?

NU POT FI ALEȘI: (art. 16 alin. (2) din Codul electoral)

- a) persoanele care îndeplinesc serviciul militar în termen;
- b) persoanele prevăzute care nu dețin cetățenia Republicii Moldova și nu au dreptul de a alege;
- c) persoanele care sunt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă, precum și persoanele care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție. Organele electorale sunt informate despre existența antecedentelor penale de către organele Ministerului Afacerilor Interne și/sau de către Autoritatea Națională de Integritate;
- d) persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă. Organele electorale sunt informate despre existența interdicției de către Ministerul Justiției, Autoritatea Națională de Integritate și/sau de către Ministerul Afacerilor Interne;
- e) persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, dețineau calitatea de membru al organului executiv al partidului politic declarat neconstituțional, precum și persoanele care ocupau funcții electivă din partea partidului politic declarat neconstituțional, pe o perioadă de 5 ani de la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale;
- f) persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, corespund cel puțin unuia dintre următoarele criterii ce au prezentat relevanță în contextul pronunțării hotărârii respective:
  - 1) sunt bănuite, învinuite, inculpate sau condamnate de săvârșirea unor infracțiuni care au fost menționate de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic;
  - 2) au fost excluse dintr-un scrutin anterior ca urmare a încălcării legislației electorale, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic;
  - 3) sunt culpabile de comiterea unor fapte ce au dus la includerea acestor persoane în listele de sancțiuni internaționale ale unor organizații internaționale sau ale unor state, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic;
  - 4) au realizat alte fapte care, fără a se încadra expres în acțiunile prevăzute la pct. 1)–3), au fost menționate ca argumente reținute în hotărârea Curții Constituționale de declarare a neconstituționalității partidului politic.

[Art.16 al.(2), lit.f) introdusă prin LP280 din 04.10.23, MO373-375/04.10.23 art.658; în vigoare 04.10.23]

(21) Restricția prevăzută la alin. (2) lit. f) durează o perioadă de 3 ani de la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic.

[Art.16 al.(21) introdus prin LP280 din 04.10.23, MO373-375/04.10.23 art.658; în vigoare 04.10.23]

(22) În vederea aplicării restricției prevăzute la alin. (2) lit. f), Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate și Procuratura

Generală, în comun cu procuraturile specializate, prezintă Comisiei Electorale Centrale informația cu privire la persoanele care cad sub incidența criteriilor prevăzute la alin. (2) lit. f), cu menționarea expresă a criteriului respectiv. Comisia Electorală Centrală, în baza informațiilor prezentate, întocmește lista persoanelor care cad sub incidența restricției prevăzute la alin. (2) lit. f) și o comunică organelor electorale, care țin cont de aceasta în cazul aplicării restricției la înregistrarea concurenților electorali.

[Art.16 al.(22) introdus prin LP280 din 04.10.23, MO373-375/04.10.23 art.658; în vigoare 04.10.23]

(23) Restricția prevăzută la alin. (2) lit. f) nu se aplică persoanei care, încadrându-se în unul dintre criteriile prevăzute la litera respectivă, poate prezenta probe care demonstrează, în mod inechivoc, că aceasta, anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadrul partidului politic la acțiunile care au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau s-a disociat, în mod public, de aceste acțiuni.

[Art.16 al.(23) introdus prin LP280 din 04.10.23, MO373-375/04.10.23 art.658; în vigoare 04.10.23]

(24) În cazul în care persoana prevăzută la alin. (2) lit. f) pct. 1) prezintă probe ce atestă scoaterea acesteia de sub urmărirea penală sau achitarea ei în cadrul procesului penal, pornit pe marginea infracțiunii care a fost menționată de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic, acest fapt servește ca temei pentru neaplicarea în privința persoanei în cauză a restricției prevăzute de punctul respectiv.

[Art.16 al.(24) introdus prin LP280 din 04.10.23, MO373-375/04.10.23 art.658; în vigoare 04.10.23]

Cine are dreptul de a desemna candidați?

Dreptul de a desemna candidați/candidate pentru alegerile locale, în cazul în care se întrunesc toate condițiile stabilite de Codul electoral, îl au:

partidele politice înregistrate până la data intrării în vigoare a hotărârii Comisiei Electorale Centrale cu privire la stabilirea datei alegerilor locale, în conformitate cu statutele (regulamentele) lor și cu legislația existentă;

blocurile electorale, constituite în baza acordului dintre două sau mai multe partide politice, înregistrate de Comisia Electorală Centrală;

cetățenii Republicii Moldova care își înaintează propria candidatură (candidații independenți)*

* Cetățeanul/cetățeană Republicii Moldova își poate depune candidatura în calitate de candidat/ă independent/ă, dacă este susținut/ă:

- pentru funcția de consilier/ă în consiliul local – de 2% din numărul alegătorilor din circumscripția respectivă, împărțit la numărul de mandate pentru consiliul respectiv, dar nu mai puțin de 50 de persoane;
- pentru funcția de primar/primăriță – de 1% din numărul alegătorilor din circumscripția respectivă, dar nu mai puțin de 100 de persoane.

Exemplul 1. Orașul X are 5856 de alegători și alegătoare în listele electorale de bază și 15 consilieri/consiliere în consiliul orășenesc. Calculăm 2%: $5856 \cdot 2 / 100 = 117,12$. Împărțim acest rezultat la numărul de mandate în consiliu: $117,12 / 15 = 7,81$. Deoarece numărul după împărțire este 7,81 candidatul independent/candidata independentă, pentru a fi înregistrat/înregistrată în cursa electorală, trebuie să fie susținut/susținută, prin semnături, de cel puțin 50 de persoane.

Exemplul 2. Pentru a stabili numărul de semnături necesar pentru susținerea unui candidatul independent/candidata independentă la funcția de primar/primăriță în același oraș X, calculăm 1% din numărul alegătorilor: $5856 \cdot 1 / 100 = 58,56$. Rezultatul

obținut este mai mic decât minimul stabilit, respectiv, pentru înregistrarea în cursa electorală, vor fi colectate cel puțin 100 de semnături.

Pentru a afla numărul de alegători înscriși în Registrul de Stat al Alegătorilor pe unități administrativ-teritoriale de nivelul II, accesați:

https://a.cec.md/ro/numarul-total-de-alegatori-inscrisi-in-registrul-de-stat-2781_106867.html

REȚINE! Alegătorii pot susține prin semnătură mai mulți candidați desemnați, inclusiv pentru mai multe funcții electivă, însă nu pot susține același candidat la aceeași funcție electivă, prin semnătură, de două și mai multe ori.

La alegerile locale **un alegător** poate susține:

- a) mai multe persoane care candidează la funcția de consilier atât în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi, cât și în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea;
- b) mai multe persoane care candidează atât la funcția de primar, cât și la funcția de consilier într-o singură circumscripție electorală.

Exemple:

- a) Alegătoarea, Elena Spinei din orașul Căușeni, îi poate susține la alegerile locale generale pe Vasile Buruian și Maria Spoiala, ambii candidează, în același timp, la funcția de consilier în consiliul orașenesc Căușeni și în consiliul raional Căușeni.
- b) Locuitorul satului Codreanca, raionul Strășeni, Mihai Barză, poate susține la alegerile locale generale două persoane, care candidează atât la funcția de primar, precum și la funcția de consilier în consiliul sătesc Codreanca.

Ce organe electorale sunt responsabile de înregistrarea candidaților/candidatelelor?

COMPETENȚA DE ÎNREGISTRARE A CANDIDAȚILOR/CANDIDATELOR

Când și ce acte va depune candidatul/candidata pentru a fi înregistrat/ă?

începând cu 19 septembrie 2023 (după confirmarea componenței nominale a consiliul electoral de nivelul al doilea, conform graficului stabilit prin hotărârea Consiliului)- pot fi depuse documentele pentru înregistrarea candidaților la funcțiile electice pentru circumscripția electorală de nivelul II;

începând cu 29 septembrie 2023 (după confirmarea componenței nominale a consiliul electoral de nivelul întâi, în perioada și conform graficului stabilit prin hotărârea Consiliului) - pot fi depuse documentele pentru înregistrarea candidaților la funcțiile electice pentru circumscripția electorală de nivelul I.

Pentru candidații desemnați de partide și blocuri electorale

la funcția de primar/primăriță și/sau de consilier/consilieră al/a consiliului local, partidele politice și blocurile electorale, până la **6 octombrie 2023 inclusiv** (cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor), vor prezenta consiliilor electorale de circumscripție setul de acte indicat în tabelul ce urmează (modelul actelor prezentate se regăsesc în anexele *Regulamentului privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale* (mai jos – *Regulament*), aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale, nr. 1103/2023.

Descarcă și completează *Anexele nr. 1-14 AICI*:

Documentul	Notă
1. Cererea în formă scrisă	<p>Conform modelului din Anexa nr. 4 la Regulament. În conținutul cererii sunt indicate documentele ce urmează să fie anexate, enumerate în continuare în prezentul tabel.</p> <p>Se va depune la consiliul electoral de circumscripție de către persoana împuternicită a partidului politic sau blocului electoral, fiind înregistrată într-un registru de evidență a corespondenței de intrare, întocmit conform regulilor de ținere a lucrărilor de secretariat.</p>

	În cadrul ședințelor de desemnare a candidaților, partidele politice și blocurile electorale decid, în temeiul prevederilor statutare sau actelor de constituire ale acestora, asupra modului și persoanelor responsabile de prezentarea către consiliile electorale de circumscripție a documentelor aferente înregistrării în calitate de concurenți electorali.
2. Hotărârea/decizia confirmată prin procesul-verbal sau, după caz, prin extras din procesul-verbal al ședinței organului central sau teritorial al partidului politic sau al blocului electoral privind desemnarea candidatului la funcția de primar / listei de candidați la funcția de consilier în consiliul local.	Conform modelului din Anexa nr. 5 la <i>Regulament</i>
3. Lista candidaților la funcția de consilier al consiliului local	<p>Lista candidaților la funcția de consilier se întocmește în limba română și se prezintă atât pe suport de hârtie, cât și în variantă electronică (vezi Anexa nr.5).</p> <p>Lista candidaților se întocmește respectându-se, în mod cumulativ, următoarele condiții:</p> <p>a) cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe;</p> <p>b) poziționarea candidaților pe liste se face conform formulei: minimum patru candidați de același gen la fiecare zece locuri (vedeți Anexa nr.12 din <i>Regulament</i>).</p> <p>Numărul de candidați înscriși pe liste trebuie să conțină minimum 1/2 din numărul mandatelor prevăzute pentru circumscripția electorală respectivă (stabilit prin hotărârea CEC) și maximum șapte candidați supleanți.</p>
4. Datele biografice ale candidatului	Conform modelului din Anexa nr. 6 la <i>Regulament</i> Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.
5. Declarația candidatului privind consimțământul lui de a candida pentru	Conform modelului din Anexa nr. 7 la <i>Regulament</i>

funcția de primar/consilier al consiliului local	Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.
6. Declarația de avere și interese personale a candidatului pentru ultimul an înainte de alegerile locale	<p>Conform modelului din Anexa nr. 8 la <i>Regulament</i></p> <p><i>În cazul în care candidații desemnați sunt subiecți ai declarării averii și a intereselor personale în condițiile Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, aceștia prezintă fie declarația de avere și interese conform modelului din Anexa nr. 8, fie declarația anuală de avere și interese personale depusă la Autoritatea Națională de Integritate pentru anul precedent înainte de alegerile locale (descarcată de pe pagina web oficială: https://portal-declaratii.ani.md/)</i></p> <p>Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.</p>
7. Declarația candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că: - nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art. 16 alin. (2) lit. c) - e) din Codul electoral nr. 325/2022; - în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive, referitoare la încălcarea regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale (diferență substanțială), regimului juridic al incompatibilităților, conflictelor de interese, restricțiilor și limitărilor, acte care nu sunt prescrise. - în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive, referitoare la încălcarea regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale (diferență substanțială), regimului juridic al incompatibilităților, conflictelor de interese, restricțiilor și limitărilor, acte care nu sunt prescrise.	<p>Conform modelului din Anexa nr. 9 la <i>Regulament</i></p> <p>Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.</p>
8. Declarația candidatului privind suspendarea, pe durata mandatului, a funcțiilor incompatibile cu funcția de primar, în cazul în care persoana este aleasă și mandatul îi este validat.	<p>Conform modelului din Anexa nr. 10 la <i>Regulament</i></p> <p>Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.</p>

9. Declarația despre suspendarea din funcția deținută, din momentul începerii campaniei electorale – pentru persoanele care cad sub incidența prevederilor art. 16 alin. (3) din Codul electoral.	Conform modelului din Anexa nr. 11 la <i>Regulament</i> Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.
10. Copia de pe diploma de studii – în cazul candidaților pentru funcția de primar prin care se atestă că persoana are cel puțin studii generale obligatorii prevăzute la art. 13 din Codul educației nr.152/2014	Se va prezenta copia actului de studii eliberată după absolvirea ultimei instituții de învățământ. În acest caz, candidații urmează să asigure prezentarea a cel puțin copiei certificatului de studii gimnaziale sau actului de studii echivalent.
11. Copia de pe buletinul de identitate al candidatului	Pe ambele părți
12. Statutul și extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice	Se vor prezenta originalul și copia (în cazul în care, copiile autentificate ale acestora n-au fost prezentate Comisiei Electorale Centrale până la data de 4 septembrie 2023 de către partidul politic care a desemnat candidatul).

Pentru înregistrarea candidaților independenți la funcția de primar/primărită și/sau de consilier/consilieră al/a consiliului local, până **la 6 octombrie 2023 inclusiv** (cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor), consiliilor electorale de circumscripție li se prezintă, personal de către candidatul desemnat, setul de acte indicat în tabelul ce umează (modelul actelor prezentate se regăsesc în anexele *Regulamentului privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale (mai jos-Regulament)*, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale, nr. 1103/2023. *Descarcă și completează Anexele nr. 1-14 pe pagina www.cec.md sau AICI dacă citești acest ghid electronic*):

Documentul	Notă
1. Cererea în formă scrisă	Conform modelului din Anexa nr. 4a la <i>Regulament</i> . În conținutul cererii sunt indicate documentele ce urmează să fie anexate, enumerate în continuare în prezentul tabel. Se va depune la consiliul electoral de circumscripție personal de către candidat, fiind înregistrată într-un registru de evidență a corespondenței

	de intrare, întocmit conform regulilor de ținere a lucrărilor de secretariat.
2. Listele de subscripție cu numărul suficient de semnături ale susținătorilor acestora	Vor fi prezentate conform prevederilor art.164 din Codul electoral și prevederile <i>Regulamentului privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție</i> , nr. 1166/2023
3. Datele biografice ale candidatului	Conform modelului din Anexa nr. 6 la <i>Regulament</i> Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.
4. Declarația candidatului privind consimțământul lui de a candida pentru funcția de primar/consilier al consiliului local	Conform modelului din Anexa nr. 7 la <i>Regulament</i> Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.
5. Declarația de avere și interese personale a candidatului pentru ultimul an înainte de alegerile locale	Conform modelului din Anexa nr. 8 la <i>Regulament</i> . <i>În cazul în care candidați desemnați sunt subiecți ai declarării averii și a intereselor personale în condițiile Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, aceștia prezintă fie declarația de avere și interese conform modelului din Anexa nr. 8, fie declarația anuală de avere și interese personale depusă la Autoritatea Națională de Integritate depusă pentru anul precedent înainte de alegerile locale (descarcată de pe pagina web oficială: https://portal-declaratii.ani.md/)</i> Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.

<p>6. Declarația candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art. 16 alin. (2) lit. c) - e) din Codul electoral nr. 325/2022; - în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive, referitoare la încălcarea regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale (diferență substanțială), regimului juridic al incompatibilităților, conflictelor de interese, restricțiilor și limitărilor, acte care nu sunt prescrise. - în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive, referitoare la încălcarea regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale (diferență substanțială), regimului juridic al incompatibilităților, conflictelor de interese, restricțiilor și limitărilor, acte care nu sunt prescrise. 	<p>Conform modelului din Anexa nr. 9 la <i>Regulament</i></p> <p>Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.</p>
<p>7. Declarația candidatului privind suspendarea, pe durata mandatului, a funcțiilor incompatibile cu funcția de primar, <i>în cazul în care persoana este aleasă și mandatul îi este validat</i></p>	<p>Conform modelului din Anexa nr. 10 la <i>Regulament</i></p> <p>Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.</p>
<p>8. Declarația despre suspendarea din funcția deținută, din momentul începerii campaniei electorale – pentru persoanele care cad sub incidența prevederilor art. 16 alin. (3) din Codul electoral</p>	<p>Conform modelului din Anexa nr. 11 la <i>Regulament</i></p> <p>Poate fi completat atât manual, cât și electronic, însă semnătura candidatului trebuie să fie olografă / electronică.</p>
<p>9. Copia de pe diploma de studii – în cazul candidaților pentru funcția de primar prin care se atestă că persoana are cel puțin studii generale obligatorii prevăzute la art. 13 din Codul educației nr.152/2014</p>	<p>Se va prezenta copia actului de studii eliberată după absolvirea ultimei instituții de învățământ. În acest caz, candidații urmează să asigure prezentarea a cel puțin copiei certificatului de studii gimnaziale sau actului de studii echivalent.</p>
<p>10. Simbolul electoral în variantă electronică și pe suport de hârtie (opțional)</p>	<p>În cazul în care se înaintează spre înregistrare, simbolul electoral se prezintă pe hârtie în culori alb-negru. Versiunea electronică va corespunde următoarelor cerințe:</p> <p>a) simbolul va fi prezentat în două fișiere cu dimensiunile 15×15 mm și 50×50 mm;</p>

	b) fișierul grafic va fi prezentat în format .TIFF/.PNG/.JPG; c) va conține doar culorile alb și negru.
11. Copia de pe buletinul de identitate al candidatului	Pe ambele părți

Colectarea semnăturilor în susținerea candidatului independent/ candidatei independente

Cine va colecta semnăturile pentru susținerea candidatului independent/ candidatei independente?

Au dreptul de a colecta semnături candidate/candidatul independent, precum și membrii grupului de inițiativă (colectorii) al candidatului. Candidatul independent poate să *NU CONSTITUIE* un grup de inițiativă dacă va decide să colecteze singur semnăturile.

Grup de inițiativă – grup constituit din cetățeni și cetățene cu drept de vot, înregistrat de consiliul electoral de circumscripție pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat/candidată la funcția de primar și/sau de consilier al consiliului local.

Prevederi detaliate precum și modelele documentelor aferente procedurilor descrise mai jos de regăsesc în *Regulamentul privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale.*

Un grup de inițiativă poate susține doar un singur candidat independent chiar dacă acesta candidează concomitent atât pentru funcția de consilier al consiliului local, cât și pentru cea de primar. Membrii unui grup de inițiativă nu pot fi în același timp și membrii altui grup de inițiativă.

PAȘII DE CONSTITUIRE ȘI ÎNREGISTRARE A GRUPULUI DE INIȚIATIVĂ		
1.	<p>Întrunirea cetățenilor în cadrul unei adunări de constituire a grupului de inițiativă cu prezența obligatorie a candidatului susținut de către grup</p>	<p>- este ales conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora;</p> <p>- rezultatele adunării cetățenilor privind constituirea grupului de inițiativă pentru susținerea candidatului independent și ale alegerii conducătorului grupului de inițiativă se înscriu într-un proces-verbal, semnat de candidatul desemnat, la care se anexează lista membrilor grupului de inițiativă, ce conține:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ numele și prenumele, ✓ data, luna și anul nașterii, ✓ numărul de identificare de stat (IDNP), ✓ domiciliul/reședința, ✓ mențiunea privind calitatea deținută în cadrul grupului de inițiativă (conducător/membru), ✓ datele de contact (nr. de telefon și e-mail), ✓ data și semnătura membrului grupului de inițiativă. <p><i>*Se va utiliza modelul de proces-verbal din Anexele Regulamentului menționat mai sus</i></p>
2.	<p>Depunerea cererii de înregistrare a grupului de inițiativă la consiliul electoral de circumscripție electorală:</p> <ul style="list-style-type: none"> - după 19 septembrie 2023, în cazul CECE II; - după 29 septembrie 2023, în cazul CECE I 	<p>Demersul (cererea de înregistrare), conform modelului din <i>Anexele Regulamentului</i> menționat mai sus, va fi însoțit de următoarele documente:</p> <p>a) procesul-verbal al ședinței adunării cetățenilor privind constituirea grupului de inițiativă și susținerea/desemnarea candidatului la funcția de primar și/sau consilier și lista participanților la adunarea menționată mai sus (conform modelului din <i>Anexele la Regulament</i>);</p> <p>b) lista membrilor grupului de inițiativă, inclusiv versiunea electronică a listei care nu conține rubrica „Semnătura”;</p> <p>c) declarația candidatului privind consimțământul său de a fi susținut în calitate de candidat la funcția de primar și/sau consilier, conform modelului din <i>Anexele Regulamentului</i> menționat mai sus;</p> <p>d) copia de pe buletinul de identitate al candidatului;</p> <p>e) cererea în formă scrisă a conducătorului grupului de inițiativă privind desemnarea persoanei responsabile de finanțele activității grupului de inițiativă (trezorerul), după caz.</p>

Cum se colectează semnăturile în susținerea unui candidat/candidată la funcția de primar/primăriță și/sau de consilier/ă al/a consiliului local?

INSTRUCȚIUNI DE COLECTARE A SEMNĂTURILOR (pentru membrii/membrele grupurilor de inițiativă)

Pasul 1. Recepționați de la conducătorul grupului de inițiativă legitimația ce confirmă statutul de membru/membră al/a grupului de inițiativă și listele de subscripție numerotate.

✓ Fiecare listă pentru susținerea candidatului la funcția de primar și/sau de consilier al consiliului local conține în mod obligatoriu numele și prenumele candidatului, anul nașterii, profesia (ocupația), funcția, locul de muncă, subiectul care l-a desemnat, precum și numele și prenumele colectorului.

✓ Se interzice colectarea de semnături pe liste de un alt model decât cel aprobat de CEC și eliberate de consiliul electoral de

circumscripție electorală.

- ✓ Semnăturile se colectează numai pentru candidatul/candidata în susținerea căruia/căreia a fost înregistrat Grupul de inițiativă.
- ✓ Un grup de inițiativă poate susține doar un singur candidat independent chiar dacă acesta candidează concomitent atât pentru funcția de consilier al consiliului local, cât și pentru cea de primar.

Pasul 2. Completați rubricile din lista de subscripție cu datele despre candidatul/candidata la funcția de primar și/sau de consilier al consiliului local, în susținerea căruia/căreia veți colecta semnăturile.

✓ **Numele și prenumele, anul nașterii, domiciliul candidatului** se indică în baza actului de identitate valabil.

✓ **Datele privind funcția și locul de muncă** se indică în baza Clasificatorului ocupațiilor din Republica Moldova. În cazul în care candidatul activează în cadrul mai multor unități, se va înscrie funcția deținută la locul de muncă de bază.

✓ **Profesia (ocupația)** se înscrie conform diplomei, certificatului, atestatului sau altor acte ce confirmă profesia. În cazul în care

candidatul activează în cadrul mai multor unități, se va indica funcția deținută la locul de muncă de bază, iar dacă are două sau mai multe profesii, se va înscrie doar una dintre ele.

Pasul 3. Mergeți în localitatea/ localitățile distribuite de candidat sau conducătorul grupului de inițiativă pentru a colecta semnături.

✓ *Lista de subscripție va conține semnăturile susținătorilor candidatului la funcția de primar și/sau consilier care sunt arondați în circumscripția electorală respectivă.*

Pasul 4. Prezentați cetățeanului/ cetățenei actul de identitate și legitimația care vă conferă dreptul de a colecta semnături. Explicați persoanei că Dvs. colectați și semnături în susținerea unui candidat la funcția de primar și/sau de consilier al consiliului local.

✓ *Prezentați candidatul/ candidata.*

Pasul 5. Întrebați cetățeanul/ cetățeană dacă este de acord să susțină acest candidat la funcția de primar și/sau de consilier al consiliului local.

✓ *Asigurați-vă că persoana este de acord să îi fie colectate datele cu caracter personal.*

Pasul 6. Verificați, conform actului de identitate, dacă persoana are 18 ani, este cetățean al Republicii Moldova, dacă actul de identitate îi aparține și dacă documentul este valabil.

Rugați persoana să vă prezinte actul de identitate.

Pasul 7. Explicați persoanei modul de completare a rubricilor din lista de subscripție.

✓ Se completează **personal** de fiecare susținător/susținătoare al/a candidatului următoarele rubrici din lista de subscripție: numele, prenumele, anul nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate, data la care semnează pe listă și semnătura susținătorului candidatului.

Atenție!

În cazul în care susținătorul/susținătoarea candidatului/candidatei nu poate, din motive obiective (de ex., persoană cu deficiențe de vedere, handicap fizic la mâini), să completeze personal datele solicitate, acestea sunt înscrise de colector, însă semnătura pe lista de subscripție o aplică personal susținătorul, iar dacă susținătorul nu poate nici să semneze, are dreptul să-și pună semnătura în locul lui reprezentantului acestuia.

În rubrica „Notă” se înscriu motivele pentru care datele despre susținător sunt completate de către colector sau de către reprezentantul susținătorului.

Exemplul 1. „Completat de subsemnatul colector. Alegător analfabet” – mențiune efectuată în situația în care, din motive obiective, susținătorul nu poate completa desinestătător rubricile, dar semnează personal.

Exemplul 2. „Completat de subsemnatul colector. Semnat de reprezentant. Alegător cu dizabilități fizice” – mențiune efectuată în situația în care, din motive obiective, susținătorul nu poate completa și semna desinestătător rubricile din listă.

Persoanele care colectează semnăturile în listele de subscripție sunt responsabile de asigurarea autenticității datelor din acestea.

Pasul 8. Menționați despre faptul că susținătorul/ susținătoarea candidatului la funcția de primar și/sau de consilier al consiliului local:

- poate susține o persoană care candidează pentru mai multe funcții electivă, semnând pe liste de subscripție întocmite pentru fiecare funcție electivă separat;
- poate susține prin semnătură mai mulți candidați desemnați, inclusiv pentru mai multe funcții electivă.

✓ *Dacă alegătorul semnează pe o listă/liste de subscripție de două și mai multe ori în susținerea unui candidat la aceeași funcție electivă aceste semnături se consideră nevalabile.*

✓ *Dacă datele completate de susținător sunt neveridice sau incomplete, semnătura acestuia va fi exclusă.*

Pasul 9. Mulțumiți persoanei și mergeți la următoarea, reluând pașii descriși mai sus.

Pasul 10. Semnați fiecare foaie din listele de subscripție. Astfel, atestați faptul că semnăturile au fost colectate personal și că identitatea persoanelor ale căror nume apare în liste a fost verificată, în baza actului de identitate.

Pasul 11. Transmiteți listele de subscripție completate și cele rămase curate conducătorului grupului de inițiativă. Înainte de a fi transmise, verificați dacă ați completat rubricile corespunzătoare din listele de subscripție, dacă ați semnat fiecare foaie a listei de subscripție.

În ce cazuri de invalidează lista de subscripție sau semnătura?

LISTA DE SUBSCRIPȚIE SE INVALIDEAZĂ ÎN ÎNTREGIME DACĂ:

- este de un alt model sau serie (număr) decât cele eliberate colectorului de către organul electoral (lipsește rubricile, are un alt conținut decât modelul aprobat și eliberat, lipsește numărul de serie, are un număr de serie care se repetă și pe alte listă);
- nu este semnată de colector și/sau lipsește numele/prenumele colectorului;
- nu conține numele și prenumele candidatului desemnat;
- nu are completate toate rubricile (lipsește denumirea circumscripției electorale);
- colectorul este înregistrat să colecteze semnături pentru un alt candidat.

SEMNĂTURA DE PE LISTA DE SUBSCRIPȚIE SE INVALIDEAZĂ DACĂ SUSȚINĂTORUL/SUSȚINĂTOAREA:

- a înscris datele personale, însă nu a semnat;
- nu are dreptul de vot la data semnării în lista de subscripție;
- și-a înscris datele din actul de identitate expirat;
- este arondat în altă circumscripție electorală decât cea pe teritoriul căreia au fost colectate semnăturile;
- a înscris pe lista de subscripție date de identitate eronate, care nu permit identificarea sa (datele personale ale posesorului actului de identitate indicat nu corespund cu cele înscrise pe listă, datele de identitate sunt înscrise într-un alt mod decât cel solicitat sau nu sunt completate toate rubricile prevăzute în modelul listei de subscripție);
- s-a înscris și a semnat de două sau multe ori pe liste de subscripție în susținerea aceluiași candidat la aceeași funcție electivă;
- a înscris datele unui alt act de identitate (seria și numărul pașaportului, seria și numărul unui act de identitate emis de autoritățile altui stat).

Nota bene! Aceste semnături vor fi considerate nevalabile și vor fi excluse din numărul total de semnături prezentate.

Atenție!

După verificarea listelor de subscripție, se generează un raport în urma procesării tuturor listelor de subscripție din dosar și se întocmește o **notă informativă** privind rezultatele verificării, care se aduce la cunoștința candidatului desemnat și/sau conducătorului grupului de inițiativă în termen de 24 ore.

 Dacă se constată un număr de semnături mai mic decât cel stabilit sau, în urma excluderii semnăturilor nevalabile, numărul lor s-a redus față de plafonul minim prevăzut de normele legale, organul electoral adoptă o hotărâre, prin care refuză înregistrarea candidatului, comunicându-i hotărârea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare.

În cât timp primești hotărârea de înregistrare?

Documentele prezentate ale candidatului la funcția de primar și/sau de consilier al consiliului local sunt examinate de consiliul electoral de circumscripție în termen de cel mult 7 zile de la data primirii acestora.

În urma examinării și constatării că actele prezentate corespund cerințelor cadrului normativ aferent, consiliul electoral de circumscripție adoptă o **hotărâre privind înregistrarea candidaților** desemnați în alegeri. Consiliul electoral de circumscripție care a înregistrat candidații le eliberează legitimații, în cel mai scurt timp posibil, dar nu mai târziu de 3 zile de la data înregistrării.

În cazul în care **documentele prezentate nu corespund cerințelor** stabilite de actele normative, consiliul electoral de circumscripție **refuză înregistrarea** în calitate de concurent electoral, adoptând în acest sens o hotărâre motivată. În acest caz, hotărârea motivată se comunică subiectului vizat în termen de 24 de ore de la adoptare.

Când se pot face modificări în privința înregistrării?

- Până la începerea campaniei electorale (**cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor**), partidele politice și blocurile electorale au dreptul să solicite:
  - ✓ înlocuirea unui candidat din lista înregistrată prin retragerea acestuia și desemnarea unui alt candidat;
  - ✓ completarea listei de candidați în limita prevăzută la art. 163 alin. (1) din Codul electoral, potrivit căruia listele trebuie să conțină minimum 1/2 din numărul mandatelor prevăzute pentru circumscripția electorală respectivă și maximum șapte candidați supleanți.

➤ **Cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor:**

- ✓ partidele politice și blocurile electorale au dreptul să solicite schimbarea locului de ordine sau excluderea (retragerea) candidatului de pe lista înregistrată sau retragerea întregii liste de candidați;
- ✓ candidatul independent are dreptul să își retragă candidatura, cererea în acest sens se prezintă personal de către acesta la consiliul electoral respectiv.

Hotărârea privind modificările solicitate de partidele politice și blocurile electorale, inclusiv cele pe marginea cererilor de retragere, se adoptă de consiliul electoral în cel mult **3 zile de la data depunerii cererii** în acest sens.

Care sunt drepturile și obligațiile tale în calitate de concurentă/concurent electoral?

- ✓ concurentul electoral **poate** beneficia de **susținerea materială de către stat a campaniilor electorale**, care include: alocații de la bugetul de stat acordate partidelor (cel mult 70% din sumele alocate din bugetul de stat, existente în contul partidelor politice la începerea perioadei electorale); timp gratuit de emisie (art. 89-90 Cod electoral); credite fără dobândă (regulament aprobat de Ministerul Finanțelor) și alte forme prevăzute de legislație;
- ✓ concurentul electoral desemnează și prezintă pentru confirmare o persoană responsabilă de finanțe (trezorier) - care trebuie să aibă studii economice sau contabile specializate: partidele politice și blocurile electorale la Comisia Electorală Centrală, grupurile de inițiativă și candidații independenți – la consiliul electoral de circumscripție;
- ✓ în termen de 3 zile după înregistrare, concurentul electoral va deschide la bancă un cont cu mențiunea **„Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”**, toate cheltuielile pentru activitatea grupului de inițiativă și pentru campania electorală se efectuează din mijloacele de pe acest cont;
- ✓ pot fi utilizate următoarele surse:
  - mijloace financiare proprii acumulate în conturile partidului politic la data începerii perioadei electorale (cotizații, donații, alocații, alte venituri prevăzute de lege);
  - donații (făcute de către persoane fizice – nu pot depăși 6 salarii medii lunare; de către persoane juridice – nu pot depăși suma de 12 salarii medii lunare pe economie pe anul respectiv);
  - credite fără dobândă de la stat;

- ✓ **se interzice** finanțarea ori susținerea materială sub orice formă a grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale de către: cetățenii RM care nu au împlinit vârsta de 18 ani și cetățenii în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară sub forma tutelei; persoanele fizice care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova; persoanele anonime sau în numele unor terți; organizațiile necomerciale, sindicale, asociațiile ori fundațiile din Republica Moldova sau din străinătate, organizațiile de binefacere sau religioase; autoritățile publice finanțate de la bugetul public național, autoritățile/instituțiile publice la autogestiune, întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni, ai căror fondatori sunt autoritățile administrației publice centrale și locale, întreprinderile de stat sau municipale, sau alte persoane juridice finanțate de la bugetul public național sau care au capital de stat, cu excepția cazurilor în care acordarea de servicii sau susținerea materială este în mod expres prevăzută de legislație; persoanele juridice din străinătate, inclusiv cele cu capital străin sau mixt; alte state sau organizațiile internaționale, inclusiv organizațiile politice internaționale;
- ✓ **se interzice** concurenților electorali și grupurilor de inițiativă: să ofere alegătorilor bani, bunuri, inclusiv produse alimentare, băuturi alcoolice și produse din tutun, să presteze servicii ori să acorde alte foloase, inclusiv din ajutoare umanitare sau din alte acțiuni de binefacere, în scopul determinării alegătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor; să folosească în scopuri personale mijloace financiare intrate în contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”; să utilizeze mijloace financiare, altele decât din contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”; să folosească fonduri financiare și materiale nedeclarate sau să depășească cheltuielile peste plafonul general stabilit de CEC; să utilizeze resurse administrative să încaseze mijloace financiare în contul cu mențiunea „Fond electoral” mai târziu decât ziua anterioară zilei alegerilor;
- ✓ rapoartele privind finanțarea campaniei electorale se vor prezenta: în cazul partidelor politice și blocurilor electorale – la Comisia Electorală Centrală; candidați independenți și grupurile de inițiativă – la consiliul electoral de circumscripție;

✓ **dreptul** concurenților electorali **de a desemna** câte un **reprezentant** în organele electorale care i-au înregistrat, precum, și în organele ierarhic inferioare. Partidele politice și blocurile electorale pot desemna, pentru perioada electorală, câte un reprezentant și în Comisia Electorală Centrală. Reprezentanții concurenților electorali au dreptul să participe la toate operațiunile electorale, la toate ședințele organului electoral care l-a confirmat, inclusiv în ziua alegerilor, să reprezinte interesele concurenților electorali și în alte autorități implicate în procesul electoral. Aceștia au acces la toate informațiile cu caracter electoral, la listele electorale, la

procesele-verbale întocmite de organele electorale, pot efectua filmări foto și video cu înștiințarea președintelui organului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării;

- ✓ cererea privind confirmarea reprezentantului concurentului electoral se depune de către concurentul electoral personal sau prin intermediul reprezentantului împuternicit în adresa organului electoral pe lângă care se dorește confirmarea reprezentantului;
- ✓ în cadrul unui scrutin, același subiect poate desemna aceeași persoană în calitate de reprezentant în mai multe organe electorale;
- ✓ mai mulți subiecți nu pot desemna aceeași persoană în calitate de reprezentant, indiferent de nivelul circumscripției electorale în care candidează;
- ✓ activitatea reprezentanților concurenților electorali în organele electorale începe din momentul confirmării lor de către organele electorale respective și încetează, de drept, când sunt confirmate rezultatele alegerilor de către autoritatea competentă;
- ✓ reprezentanții/reprezentantele confirmați de organele electorale își pot desfășura activitatea și în cel de-al doilea tur de scrutin la alegerile prezidențiale și cele locale, precum și în cazul organizării votării repetate la toate tipurile de scrutin;
- ✓ în cazul în care partidul politic și blocul electoral, înregistrate în calitate de concurenți electorali; candidatul independent; participantul la referendum nu desemnează reprezentanți în organele electorale, interesele acestora pot fi reprezentate prin procură, conform prevederilor Codului civil nr. 225/2003. În astfel de cazuri, reprezentantul deține numai drepturi de participant la procedura administrativă prevăzute de Codul administrativ nr. 116/2018;

Drepturile reprezentantului/reprezentantei concurentului electoral:

- să reprezinte, în baza hotărârii organului electoral privind confirmarea în calitate de reprezentant, interesele concurentului electoral în raport cu organul electoral care l-a confirmat, precum și în raport cu alte organe electorale sau alte autorități implicate în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor;
- să reprezinte interesele concurentului electoral în fața instanțelor de judecată în condițiile și ordinea prevăzută de Codul administrativ nr. 116/2018 și Codul de procedură civilă nr. 225/2003;
- să asiste la confecționarea și lichidarea matriței buletinului de vot, precum și la tipărirea buletinelor de vot;
- să aibă acces la toate informațiile cu caracter electoral, inclusiv la datele din listele electorale, la procesele-verbale întocmite de organele electorale, conform

procedurii stabilite de Codul electoral nr. 325/2022 și actele administrative ale Comisiei Electorale Centrale;

- să efectueze filmări foto și video cu înștiințarea președintelui organului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării, precum și confidențialitatea datelor cu caracter personal;
- să informeze președintele organului electoral despre presupusele nereguli observate, inclusiv să formuleze comentarii și obiecții referitoare la procedura de vot;
- să fie informat despre autorizarea scoaterii din localul secției de votare a urnei de vot mobile, precum și în privința listei de alegători care au solicitat votarea la locul aflării, să însoțească urna de vot mobilă, folosind, în caz de necesitate, mijloace de transport proprii;
- să asiste, inclusiv în ziua alegerilor, la toate operațiunile electorale efectuate de organul electoral care l-a confirmat, fără a interveni în activitatea desfășurată de acesta;
- să monitorizeze în orice moment întregul proces de vot, inclusiv identificarea alegătorilor, eliberarea buletinelor de vot alegătorilor, introducerea buletinelor de vot în urnă, numărarea, după caz, renumărarea și totalizarea voturilor, întocmirea proceselor-verbale și altor documente electorale, precum și procedurile de verificare, sistematizare și sigilare (desigilare) a materialelor electorale;
  - să verifice, în condițiile art. 81 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022, datele din procesele-verbale privind rezultatele numărării voturilor și/sau totalizarea rezultatelor alegerilor, inclusiv să primească copii de pe aceste procese-verbale, autentificate în modul corespunzător de președintele organului electoral;
  - să depună contestații în condițiile capitolului XIII din Codul electoral nr. 325/2022 și ale regulamentului privind procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, aprobat de Comisia Electorală Centrală;
- să depună la organul electoral cereri și demersuri ce vizează organizarea și desfășurarea alegerilor;
- să fie remunerat de către subiectul care l-a desemnat pentru activitatea desfășurată în cadrul organului electoral;
- să solicite suspendarea raporturilor de muncă, în condițiile art. 78 alin. (1) lit. f) din Codul muncii nr. 154/2003, pentru perioada de activitate în calitate de reprezentant;
- să reprezinte subiectul care l-a desemnat în cadrul programelor audiovizuale cu caracter electoral.

Obligațiile reprezentantului/ reprezentantei concurrentului electoral:

- să manifeste diligența și conduita corespunzătoare în realizarea activităților aferente statutului de reprezentant;
- să nu se afle în niciuna dintre situațiile de incompatibilitate, după caz, să asigure înlăturarea acestora;
- să asigure confidențialitatea și conformitatea prelucrării datelor cu caracter personal la care are acces, precum și să nu le utilizeze sau prelucreze în alte scopuri decât cele prevăzute de cadrul normativ;
- să respecte procedura și ordinea stabilită în cadrul ședințelor organelor electorale la care participă, inclusiv în incinta sediilor acestora, precum și în cadrul operațiunilor electorale la care asistă;
- să se conformeze, în termenul stabilit, cerințelor înaintate de organul electoral, precum și dispozițiilor stabilite prin actele administrative ale acestuia;
- să se abțină de a face declarații politice și de a efectua acțiuni de agitație electorală în procesul de realizare a activităților în cadrul ședințelor organului electoral, inclusiv în incinta sediului acestuia, precum și în cadrul operațiunilor electorale la care participă;
- să-și suspende raporturile de serviciu, în cazul în care exercită o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, pentru perioada de activitate în calitate de reprezentant;
- să dețină asupra sa actul de împuternicire și să îl prezinte, la cerere, organului electoral;
- să poarte, în mod vizibil, legitimația ce confirmă calitatea sa de reprezentant, eliberată de organul electoral care l-a confirmat.

- ✓ concurenții electorali **pot avea persoane de încredere**, care au drept de vot, în fiecare circumscripție electorală. Persoanele de încredere îi ajută pe concurenții electorali la desfășurarea campaniilor electorale ale acestora, fac agitație electorală în favoarea lor și le reprezintă interesele în relațiile cu autoritățile publice, cu alegătorii, cu consiliile și birourile electorale. Persoanele de încredere își desfășoară activitatea în circumscripția electorală pentru care au fost confirmați;
- ✓ concurenții electorali își selectează în mod independent persoanele de încredere și le prezintă organelor electorale pentru confirmare. Înainte de a depune cererile de confirmare a persoanelor de încredere concurenții electorali analizează candidaturile persoanelor de încredere.
- ✓ persoana de încredere reprezintă interesele unui singur concurrent electoral;

- ✓ documentele privind confirmarea persoanelor de încredere se prezintă după înregistrarea concurenților electorali, însă nu mai târziu de 7 zile înainte de ziua alegerilor. În cazul organizării turului doi de scrutin sau a votării repetate se aplică același termen-limită pentru depunerea documentelor privind confirmarea persoanelor de încredere;
- ✓ la alegerile prezidențiale și la cele locale, persoanele de încredere ale concurenților electorali, confirmate în modul stabilit, își pot desfășura activitatea și în cel de-al doilea tur de scrutin;

calitatea de persoană de încredere a unui concurent electoral într-o anumită perioadă electorală **este incompatibilă în cadrul aceleiași perioade electorale** cu cea de:

- candidat la o funcție electivă sau participant la referendum;
- persoană de încredere a altui candidat electoral;
- trezorerier al partidului politic, al concurentului electoral, al participantului la referendum sau al grupului de inițiativă;
- observator acreditat de organul electoral sau interpret al acestuia;
- jurnalist legitimat de instituțiile mass-media și confirmat de Comisia Electorală Centrală;
- funcționar electoral care își exercită activitatea în cadrul organului electoral constituit pentru scrutinul respectiv;
- reprezentant al concurentului electoral sau al participantului la referendum;
- conducător sau membru al unui grup de inițiativă;
- conducător (persoană cu funcții de răspundere) al cultului religios sau deservent din cadrul acestuia;
- funcționar public sau persoană care deține funcție de demnitate publică și nu și-a suspendat raporturile de serviciu odată cu confirmarea în calitate de reprezentant;
- operator de interviu autorizat pentru efectuarea exit-pollurilor.

Drepturile persoanelor de încredere ale concurenților electorali:

- să participe la acțiunile aferente procesului de desfășurare a campaniei electorale a concurentului electoral;
- să facă agitație electorală în favoarea candidaților în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-mediei, prin expunerea de afișe electorale sau altor forme de comunicare ce exclud încălcarea ordinii publice și normelor etice;
- să supună discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale acestora;
- să reprezinte subiectul care l-a desemnat în cadrul programelor audiovizuale cu caracter electoral;

- să reprezinte interesele concurentului electoral în relațiile cu autoritățile administrației publice, cu alegătorii, cu consiliile și birourile electorale;
- să asiste la ședințele organelor electorale, cu excepția ședințelor biroului electoral al secției de votare în ziua alegerilor și în ziua precedentă zilei alegerilor;
- să fie remunerat de către subiectul care l-a desemnat pentru activitatea desfășurată;
- să solicite suspendarea raporturilor de muncă, în condițiile art. 78 alin. (1) lit. f) din Codul muncii nr. 154/2003, pentru perioada de activitate în calitate de persoană de încredere;

Persoanele de încredere ale concurenților electorali beneficiază în activitatea lor de drepturi care nu contravin cadrului normativ în domeniul electoral și celui conex.

Obligațiile persoanelor de încredere ale concurenților electorali:

- să folosească un limbaj respectuos, să manifeste conduita corespunzătoare și respect față de funcționarii electorali și alți subiecți implicați în procesul electoral;
- să respecte procedura și ordinea stabilită în cadrul ședințelor organelor electorale la care asistă, precum și în incinta sediilor acestora;
- să se conformeze, în termenul stabilit, cerințelor înaintate de organele electorale, precum și dispozițiilor stabilite prin actele administrative ale acestora;
- să asigure confidențialitatea și conformitatea prelucrării datelor cu caracter personal la care are acces, să nu utilizeze și prelucreze datele cu caracter personal în alte scopuri decât cele prevăzute de legislație;
- să desfășoare campanii electorale în favoarea subiectului care l-a desemnat, cu respectarea prevederilor capitolului VIII din Codul electoral nr. 325/2022 și ale Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate, precum și în condiții de concurență egală;
- să asigure respectarea demnității tuturor participanților în campania electorală și să nu admită utilizarea discursului la ură, incitarea la discriminare și violență în cadrul acțiunilor de agitație electorală;
- să respecte condițiile și limita spațiului acordat de către autoritățile administrației publice locale pentru plasarea afișajului electoral și celui pentru desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii;
- să-și suspende raporturile de serviciu, în cazul în care exercită o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, pentru perioada de activitate în calitate de persoană de încredere;
- să poarte, în mod vizibil, legitimația ce confirmă calitatea sa de persoană de încredere, eliberată de organul electoral care l-a confirmat.

- ✓ cetățenii Republicii Moldova, partidele politice, blocurile electorale, candidații și persoanele de încredere ale candidaților au dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale candidaților, precum și de a face **agitație electorală** în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-mediei, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare (art.70 din *Codul electoral*);
- ✓ indiferent de tipul scrutinului, campania electorală începe la data înregistrării concurentului electoral, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării, și se încheie la data anulării înregistrării concurentului electoral sau în ziua de vineri înainte de ziua votării. În cazul alegerilor prezidențiale și al celor locale, candidații care au trecut în al doilea tur de scrutin pot desfășura campanie electorală după stabilirea datei celui de-al doilea tur de scrutin prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale, dar nu mai târziu de 10 zile înainte de ziua alegerilor;
- ✓ în programele cu caracter electoral, în materialele de agitație electorală, în acțiunile de agitație electorală și în publicitatea electorală care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă și concurenții electorali nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale;
- ✓ se interzic combinarea de culori și/sau sunete care evocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional. Prin derogare, prevederile respective nu se aplică în cazurile ce vizează angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale încheiate cu Uniunea Europeană;
- ✓ se interzic transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare în ziua alegerilor în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale, precum și acțiunea de organizare în perioada electorală a transportării alegătorilor spre secția de votare;
- ✓ se interzice candidaților să utilizeze resursele administrative, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public național, utilizarea echipamentelor, a mijloacelor și a bunurilor publice în perioada electorală;

- ✓ răspunderea pentru conținutul materialelor electorale publicitare, difuzate sau publicate, o poartă grupul de inițiativă sau concurentul electoral. Materialele publicitare trebuie să corespundă cerințelor stabilite la art. 9 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate;
- ✓ plata pentru publicitate electorală se efectuează exclusiv din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;
- ✓ fiecare material publicitar al candidaților independenți, care declară pe propria răspundere că nu au utilizat servicii tipografice ale entităților specializate și nu au deschis contul bancar cu mențiunea „Fond electoral”, trebuie să conțină următoarele informații: numele/prenumele concurentului electoral, data tipăririi, tirajul materialului și mențiunea „Tipărit la echipament tehnic propriu”;
- ✓ autoritățile administrației publice locale sunt obligate ca, în termen de 3 zile până la data începerii campaniei electorale, să stabilească și să asigure un minim de locuri speciale de afișaj electoral, un minim de localuri pentru desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii. Deciziile/dispozițiile respective sunt afișate imediat la sediul acestor autorități și sunt aduse la cunoștința subiecților interesați prin intermediul mass-mediei, al altor mijloace de comunicare disponibile;
- ✓ concurenții electorali pot organiza întâlniri cu alegătorii, autoritățile administrației publice locale fiind obligate să asigure posibilitatea desfășurării unor astfel de întâlniri în termene și în condiții egale. Organele electorale pot fi sesizate în cazul neregulilor constatate în legătură cu organizarea și desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii;
- ✓ în campania electorală, competitorilor electorali li se interzic organizarea de concerte, concursuri, alte evenimente sau demonstrații cu implicarea interpreților, a personalului de creație și/sau artistic atât din țară, cât și de peste hotare, afișarea în timpul desfășurării acestora de slogane sau alte mesaje și/sau distribuirea de materiale ce conțin simbolistica competitorului electoral sau alte elemente de identificare a acestuia, precum și participarea la astfel de evenimente în scop de promovare politică;

- ✓ grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), reprezentanții și persoanele de încredere a acestora pot avea intervenții directe sau indirecte doar în **programe audiovizuale cu caracter electoral** (art.90 din Codul electoral, nr.325/2022):

a) programele de știri și actualități

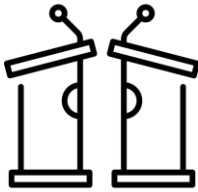
rubricile sau grupajele informative, evidențiate prin semnale acustice și vizuale unice, în care pot fi difuzate informații despre tehnica votării, sistemul electoral, alte aspecte ale procesului electoral,

	sondaje de opinie și activități de campanie ale grupurilor de inițiativă, ale concurenților electorali și ale participanților la referendum;
b) emisiunile de informare electorală	emisiuni, organizate la inițiativa furnizorului de servicii media, în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora pot prezenta programele politice și în care pot fi discutate diverse probleme de interes public;
c) emisiuni de promovare electorală	emisiuni care se difuzează în limita timpilor de antenă acordați grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum în conformitate cu prevederile codului electoral;
d) dezbateri electorale	emisiuni în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora sunt solicitați să se pronunțe pe marginea temelor propuse spre discuție de către furnizorul de servicii media;
e) programe de publicitate electorală	Programe destinate în exclusivitate difuzării publicității electorale.

- ✓ programele audiovizuale cu caracter electoral sunt prezentate, în primă difuzare, în intervalul orar 06.00 – 24.00, cu excepția dezbaterilor electorale, care sunt difuzate în orele de maximă audiență, stabilite în Codul serviciilor media audiovizuale. Programele audiovizuale cu caracter electoral pot fi difuzate, în reluare, și în alte intervale orare, dacă declarația privind politica editorială prevede o atare posibilitate (pct. 37 din *Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media*, nr.1137/2023);
- ✓ emisiunile de informare electorală sunt organizate la inițiativa furnizorilor de servicii media și trebuie evidențiate de alte programe ale serviciului media audiovizual prin semnale acustice sau vizuale unice cu mențiunea „**Emisiune de informare electorală**”, la început și la final (pct.39 din *Regulament*, nr.1137/2023);
- ✓ în cadrul alegerilor, furnizorii serviciilor media naționali, ale căror declarații ale politicii editoriale au fost aprobate de Consiliul Audiovizualului, acordă partidelor politice, blocurilor electorale și candidaților independenți înregistrați în calitate de concurenți electorali sau participanți la referendum, **timp de antenă gratuit**, câte 5 minute la serviciile de televiziune și câte 10 minute la serviciile de radiodifuziune sonoră. Acești timpi de antenă se acordă în mod integral în primele 15 zile de la începerea campaniei electorale. Timpii de antenă acordați gratuit sunt utilizați exclusiv pentru expunerea programelor electorale în cadrul emisiunilor de promovare electorală, difuzate separat de alte conținuturi audiovizuale și

evidențiate prin semnale acustice sau vizuale unice cu mențiunea „**Emisiune de promovare electorală**”, la început și la final (pct.40 din *Regulament, nr.1137/2023*);

- ✓ în perioada electorală același program cu caracter electoral nu poate fi difuzat în cadrul a două sau a mai multor servicii media audiovizuale;

- ✓ în campania electorală pentru orice tip de scrutin, furnizorii de servicii media organizează dezbateri electorale în conformitate cu conceptul și structura lor indicate în declarațiile politicii editoriale și cu norme stabilite în *Regulament nr.1137/2023* (pct.57-70). **Emisiunile de dezbateri electorale** sunt difuzate în ore de maximă audiență și trebuie evidențiate

de alte programe ale serviciului media audiovizual prin semnale acustice și vizuale unice cu mențiunea „Dezbateri electorale – 20_”;

- ✓ la dezbateri pot participa doar concurenții, reprezentanți ai acestora în organele electorale, sau persoanele de încredere înregistrate de către CEC conform procedurilor speciale, la nominalizarea expresă a concurentului electoral.

În cadrul dezbaterilor electorale se interzice:

- discursul care incită la ură;
- dezinformarea;
- mesajele care justifică războaiele de agresiune, neagă crimele de război și crimele împotriva umanității, alte mesaje expres interzise de lege;
- utilizarea limbajului sexist.

Moderatorii emisiunilor de dezbateri electorale sunt obligați:

- să asigure respectarea principiilor echității, echilibrului și imparțialității;
- să mențină dezbaterile în aria temei anunțate și propuse spre discuție;
- să intervină corespunzător (să solicite respectarea regulilor, să închidă microfonul, să întrerupă emisiunea, să sisteze dezbaterile, să se disocieze de mesajele interzise etc.) în cazul în care nu sunt respectate regulile de desfășurare a dezbaterilor electorale.

- ✓ în termen de 7 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii serviciilor media de care reflectă alegerile sunt obligați să prezinte CEC informații privind condițiile în care acordă spațiu publicitar cu indicarea tarifelor pentru **publicitate electorală** și, după caz, pentru servicii conexe (specializate) oferite la cerere concurenților electorali sau grupurilor de inițiativă. CEC publică aceste informații pe pagina sa web oficială;
- ✓ plata pentru publicitate electorală se efectuează exclusiv din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” (pct.28. din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a

mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1155/2023);

- ✓ publicitatea electorală trebuie să conțină informații ce corespund realității;

- ✓ publicitatea electorală nu poate fi inclusă în alte programe cu caracter electoral, în ediții informative (de știri), emisiuni sportive, emisiuni pentru copii, emisiuni cu tematică religioasă și emisiuni dedicate minorităților etnice;

- ✓ furnizorii de servicii media NU AU DREPTUL să difuzeze publicitate electorală în următoarele cazuri:

- din proprie inițiativă;
- în lipsa unui contract de difuzare a publicității electorale încheiat în formă scrisă, până la difuzarea publicității electorale;
- nu a fost efectuată plata în avans pentru difuzarea publicității electorale;
- plata în avans pentru difuzarea publicității electorale a fost făcută din alte surse, decât cele din fondul electoral al concurentului electoral;
- difuzarea publicității electorale are ca efect încălcarea cerințelor legislației privind modul și/sau timpul de difuzare a publicității electorale (pct.78 din *Regulamentul nr.1137/2023*).

**În publicitate politică sau electorală NU POT FI UTILIZATE imagini
(pct. 112 din Regulamentul nr.1155/2023):**

- ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora (sedii ale cultelor, obiecte de cult etc.);
- cu persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional (imagini foto sau video cu persoane, simboluri ale organizațiilor străine etc.);
- ce folosesc combinație de culori și/sau sunete care invocă simboluri naționale ale altui stat;
- în care apar personalități istorice de peste hotare;
- simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului;
- îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional;

- ce sunt susceptibile de a propaga, incita, promova sau justifica ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță sau pe discriminarea pe criterii de sex, de rasă, de naționalitate, de religie, de dizabilitate sau de orientare sexuală;
  - cu utilizarea resursei administrative;
  - cu participarea copiilor minori, fără acordul părintelui sau al tutorelui.
- ✓ până la difuzare, furnizorii de servicii media sunt obligați să asigure confidențialitatea conținutului publicității electorale prezentate de concurenții electorali;
  - ✓ prezentatorii de știri și moderatorii de dezbateri electorale nu pot sonoriza spoturi de publicitate electorală și nu pot apărea în imagini din spoturi de publicitate electorală;
  - ✓ în perioada electorală este interzisă difuzarea publicității comerciale cu participarea unuia sau mai multor concurenți electorali. Interdicția intră în vigoare din ziua în care participantul la publicitatea comercială este înregistrat în calitate de concurent electoral;
  - ✓ în perioada electorală este interzisă difuzarea programelor audiovizuale sponsorizate de concurenți electorali. Interdicția intră în vigoare din ziua în care sponsorul este înregistrat în calitate de concurent electoral;
  - ✓ conținuturile de autopromovare a programelor cu caracter electoral trebuie să respecte principiile echității, echilibrului și imparțialității și să fie raportate ca volum de programe audiovizuale cu caracter electoral;
  - ✓ pentru publicitate electorală fiecărui concurent electoral îi pot fi acordate 2 minute pe zi în cadrul fiecărui serviciu media audiovizual. Durata contabilizată a unui spot de publicitate electorală nu poate fi mai mică de 30 de secunde;
  - ✓ timpii de antenă acordați concurentului electoral pentru difuzarea publicității electorale, dar *neutilizați din cauza concurentului electoral* nu sunt recuperați. Plata pentru publicitatea electorală nedifuzată din cauza concurentului electoral nu este recuperată;
  - ✓ timpii de antenă acordați concurentului electoral pentru difuzarea publicității electorale, dar *neutilizați din cauza furnizorului de servicii media* sunt reprogramați pentru o perioadă proximă cu înștiințarea concurentului electoral, în formă scrisă, despre data și ora reprogramării;
  - ✓ orice persoană, indiferent de reședință, ale cărei drepturi sau interese legitime au fost lezate prin răspândirea în cadrul conținuturilor editoriale cu caracter electoral a unor fapte neadevărate și/sau a unor judecăți de valoare fără substrat factologic suficient *beneficiază de dreptul la replică (art.99-113 din Regulamentul nr.1137/2023)*;
  - ✓ *contestațiile privind reflectarea alegerilor* de către furnizorii serviciilor media sunt examinate de Consiliul Audiovizualului (CA), iar cele privind reflectarea alegerilor

de către instituțiile mass-media scrise și on-line – de instanța de judecată, în cel mult 3 zile de la înregistrarea lor (pct.114-116 din *Regulamentul nr.1137/2023*).

- ✓ contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și/sau a deciziilor CA sunt soluționate în primă instanță de Curtea de Apel Chișinău;
- ✓ furnizorii de servicii media prezintă rezultatele sondajelor de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor ca opinii ale respondenților și nu ca fapt împlinit. Cu 2 zile înainte de ziua alegerilor furnizorii de servicii media au interdicția de a difuza, inclusiv în reluare, subiecte despre rezultatele sondajelor de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor;
- ✓ în ziua alegerilor și în ziua precedentă zilei alegerilor nu se admite niciun fel de publicitate. Această interdicție nu se referă la materialele plasate anterior în internet.
- ✓ amplasarea în locuri neautorizate, precum și distrugerea sau deteriorarea prin orice mod a afișelor electorale, amplasate în locuri autorizate, producerea și difuzarea publicității care nu conține elementele stabilite la pct. 19 constituie contravenții și atrag după sine răspunderea conform art. 50, 364 din Codul contravențional nr. 218/2008.

✓ **dreptul la contestații:**

CONTESTAȚIE –
„cerere în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă,
depusă de contestatar în condițiile Codului electoral”

Cine are dreptul de a depune contestații electorale?

Nr. d/o	Subiectul cu dreptul de a depune contestații	Descriere succintă
1.	ALEGĂTORUL	Orice alegător care se consideră lezat într-un drept al său electoral (în sens larg) se poate adresa cu o contestație organului electoral în vederea restabilirii dreptului său lezat. ⇒ De exemplu: „un alegător contestă refuzul organului electoral de a-i oferi posibilitatea de a lua cunoștință cu lista electorală și cu datele despre sine incluse în listă”.
2.	PARTIDUL POLITIC	Pot depune contestații electorale și partidele politice care au dreptul de a participa la alegeri, conform

		hotărârii Comisiei Electorale Centrale, aprobate la începutul perioadei electorale în condițiile art. 27 lit. g) din Codul electoral nr. 325/2022.	
3.	BLOCUL ELECTORAL	Blocul electoral reprezintă o uniune benevolă a două sau mai multe partide politice, care decid să participe în comun la un scrutin și care se înregistrează la Comisia Electorală Centrală.	
4.	CANIDATUL DESEMNET	Candidatul desemnat reprezintă persona care își înaintează propria candidatură la o funcție publică electivă sau este propus de un partid politic ori bloc electoral pentru a fi înregistrat în calitate de concurent electoral.	
5.	GRUPUL DE INIȚIATIVĂ	Grupul de inițiativă este un grup de alegători, înregistrat de organul electoral în vederea colectării semnăturilor în susținerea unui candidat la o funcție electivă sau pentru inițierea referendumului. Dreptul de a depune contestații la organul electoral îl are conducătorul grupului de inițiativă.	
6.	CONCURENTUL ELECTORAL	concurentul electoral	participantul la referendum
		partidului politic, blocul electoral și persoanele care candidează la o funcție publică electorală și este înregistrată în această calitate de către organul electoral corespunzător	partidul politic, blocul electoral, președintele Republicii Moldovei ori primarul în privința căruia a fost inițiată procedura de revocare din funcție și care a fost înregistrat la organul electoral corespunzător

Funcționarii electorali, observatorii, precum și **asociațiile obștești** care au solicitat acreditarea observatorilor pot depune contestații împotriva organului electoral, care le-a aplicat următoarele sancțiuni:

- a) avertismentul;
- b) revocarea din componența organelor electorale și a aparatelor de lucru ale acestora;
- c) excluderea din Registrul funcționarilor electorali;
- d) privarea de dreptul de a desfășura orice activitate în cadrul organelor electorale pentru un termen de la un an până la 4 ani.

În cazul încălcării de către **observator** a cadrului normativ electoral, organul electoral care a acreditat observatorul este în drept să îi aplice, prin adoptarea unei hotărâri în acest sens, ținând cont de gravitatea încălcării, una dintre următoarele sancțiuni: avertismentul sau anularea acreditării (se califică drept încălcare orice acțiune de agitație electorală pentru sau împotriva unui partid politic sau concurent electoral, a unui grup de inițiativă, participant la referendum, a opțiunilor pe marginea întrebărilor la care

trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și nerespectarea obligațiilor ce îi revin observatorului). În aceste cazuri, legalitatea hotărârii se contestă la organul electoral ierarhic superior.

✓ **ce poate constitui obiect al contestației electorale?**

Conform art. 91 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, contestațiile electorale se depun pentru:

⇒ *Revizuirea, anularea, în tot sau în parte, ori emiterea unui act administrativ de către organul electoral, realizarea unei acțiuni sau obligarea organului electoral la inacțiune.*

⇒ *Contestarea acțiunilor/inacțiunilor considerate ca ilegale ale subiecților înregistrați (ex. concurenți electorali), acreditați (ex. observatorii) sau confirmați (ex. persoanele de încredere ale concurentului electoral) ori care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de către organele electorale.*

⇒ *Contestarea faptelor considerate ca încălcare a modului de reflectare a campaniei electorale, de difuzare sau de plasare a publicității electorale.*

⇒ *Contestarea faptelor considerate ca încălcare a cadrului normativ cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale, a candidaților desemnați, a grupurilor de inițiativă și a participanților la referendum.*

⇒ *Formularea de critici în legătură cu alte încălcări ale legislației electorale.*

✓ **care e termenul de depunere a contestațiilor electorale?**

Conform art. 95 alin. (1) și (2) din Codul electoral nr. 325/2022, în perioada electorală, **termenul general de depunere a unei contestații electorale este de 3 zile, dar nu mai târziu de ziua alegerilor** sau de o altă dată (circumstanță) determinată sau determinabilă, dacă legea nu prevede altfel.

Nota bene! Pentru o mai bună familiarizare cu procedura de interpretare normelor de drept ce vizează termenele de procedură studiați Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 99/2017.

Calcularea termenelor de depunere a contestațiilor electorale se efectuează în baza a două direcții prioritare:

Principiile de calculare a termenelor
(art. 12 din Codul electoral)

Referința la o zi (zile) în vederea calculării termenelor electorale se consideră referința la o zi calendaristică (zile calendaristice), dacă legea nu prevede expres „zile lucrătoare”.

Termenul de depunere a contestațiilor electorale se calculează începând cu ziua imediat următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

La calcularea termenului de depunere a contestațiilor se includ și zilele de odihnă sau cele nelucrătoare, conform Codului muncii.

De exemplu: *„dacă hotărârea CECE I a fost adoptată la data de 25 octombrie 2023, termenul limită de depunere a contestației împotriva acesteia va fi - până la data de 28 octombrie 2023 inclusiv, chiar dacă în ziua respectivă se*

Obiectul contestației electorale
art. 95 alin. (4) – (7) din Codul electoral)

Contestațiile privind presupuse încălcări ale modului de finanțare a activității grupului de inițiativă sau a campaniei electorale se depun în termen de 3 zile de la data identificării încălcării.

NOTEAZĂ! *„astfel de contestații pot fi depuse și după ziua alegerilor, dar până la*

Contestațiile privind presupuse încălcări ale modului de reflectare a alegerilor de către furnizorii de servicii media se depun în termen de 3 zile de la data identificării încălcării sau de la data difuzării programului audiovizual prin care sunt vătămate

Contestațiile privind anularea înregistrării concurentului electoral/participantului la alegeri, privind acreditarea observatorilor sau confirmării altor subiecți electorali se depun în termen de 3 zile de la data identificării temeiului de anulare, dar nu mai târziu de 5 zile înainte de ziua alegerilor.

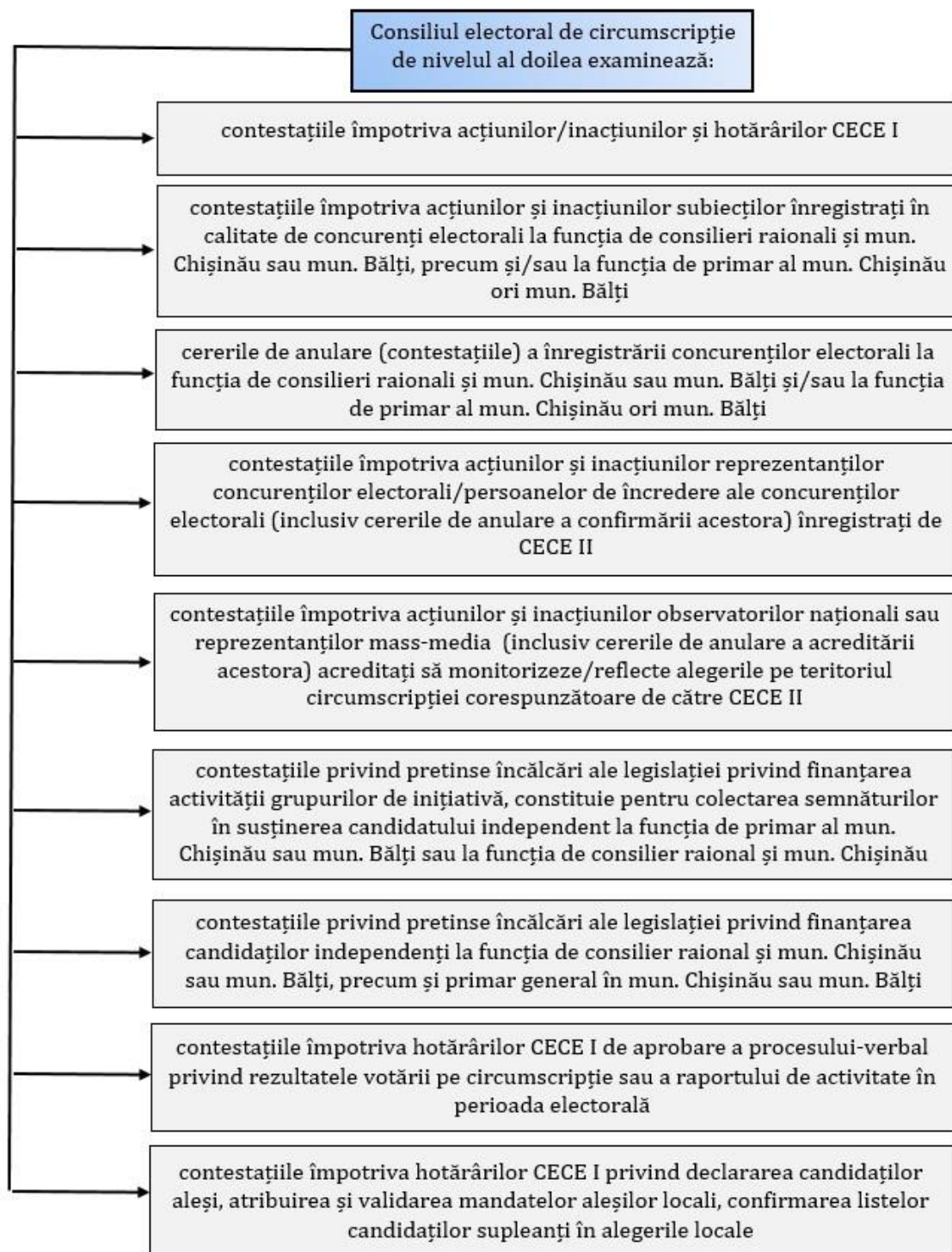
NOTEAZĂ! *„astfel de contestații depuse după termenul de 5 zile înainte de ziua alegerilor se examinează concomitent cu*

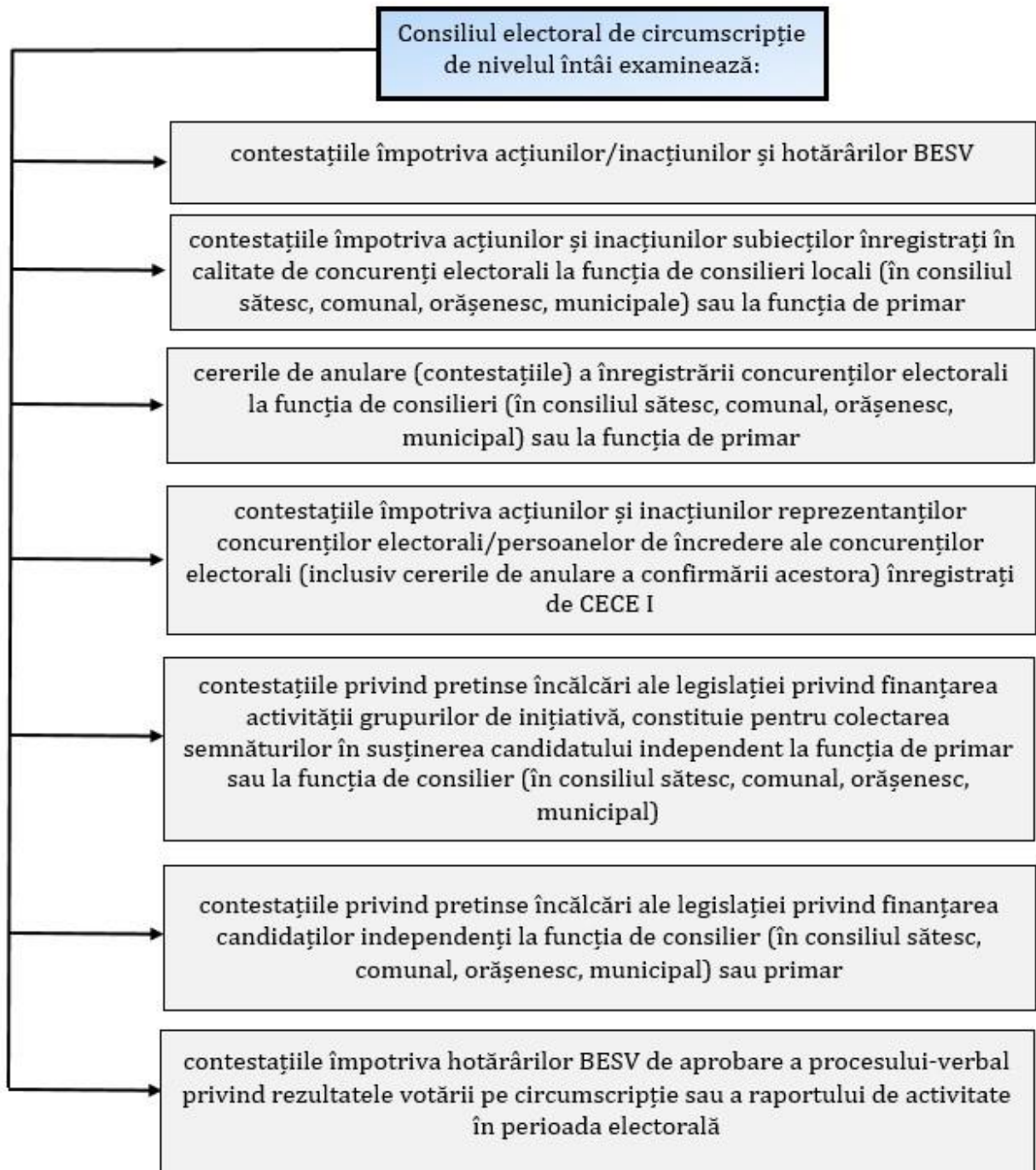
Contestațiile depuse după ziua votării (care se referă la încălcările ce vizează dreptul la vot, organizarea procedurilor electorale din ziua votării și/sau stabilirea rezultatelor votării de către organele electorale ori alte încălcări prin care au fost influențate rezultatele votării) depun în termen de 3 zile

Contestațiile privind renumărarea voturilor se depun în termen de 3 zile de la aducerea la cunoștință publică a rezultatelor preliminare ale votării.

✓ **care sunt organele competente de examinarea contestațiilor?**

- consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea
- consiliul electoral de circumscripție de nivelul întâi

✓ **care este termenul de examinare a contestațiilor de către organele electorale?**

La fel ca și în cazul termenului de depunere a contestației electorale, termenul de examinare a acesteia variază în funcție de natura juridică a contestației.

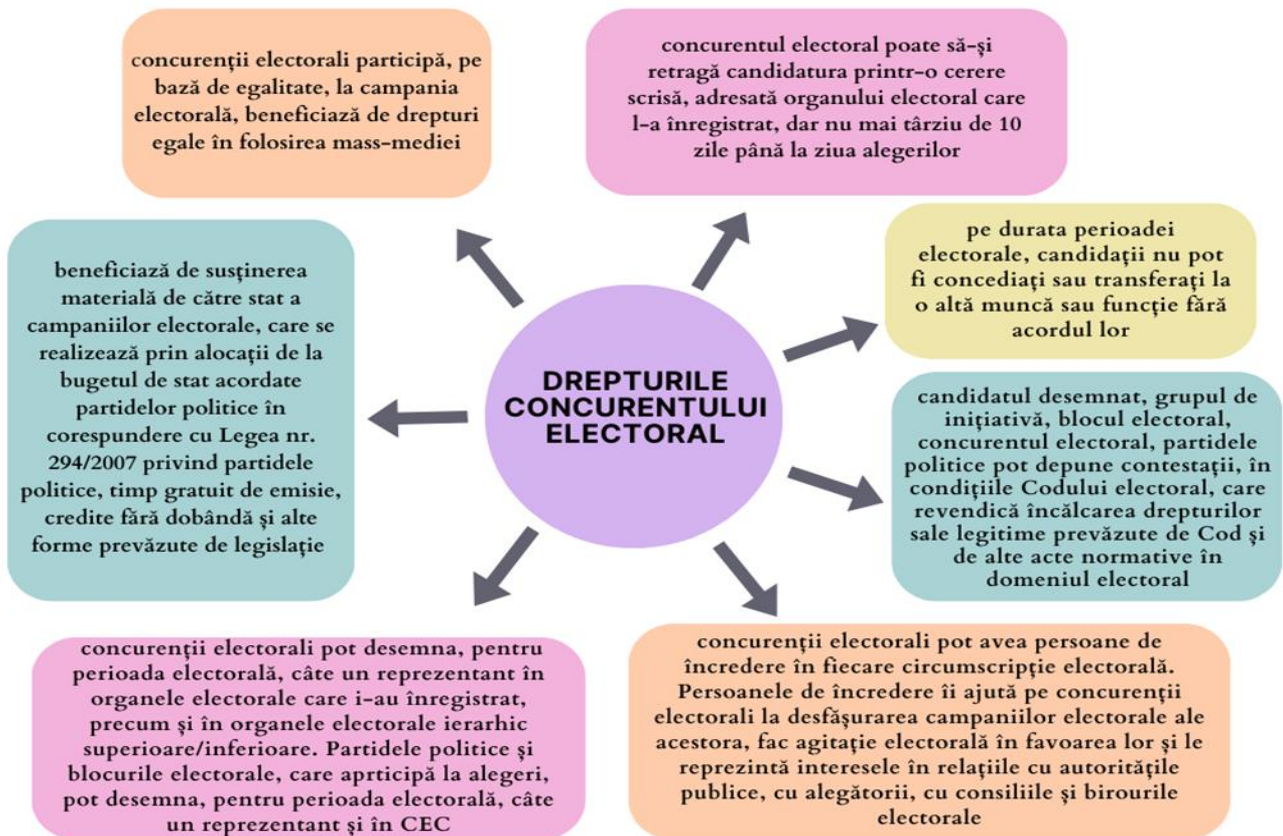
Termenul general de examinare a unei contestații electorale este de 3 zile de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor.

Prin derogare, termenul de examinare:

- nu poate depăși termenul-limită pentru înregistrarea, acreditarea sau confirmarea subiecților electorali de către organele electorale;
- nu poate depăși termenul de 3 zile până la ziua votării, în cazul cererilor de anulare a înregistrării, acreditării sau confirmării subiecților electorali sau concomitent cu centralizarea rezultatelor votării și confirmarea rezultatelor alegerilor;
- este concomitent cu examinarea rezultatelor alegerilor (în cazul contestațiilor privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali).
- este în aceeași zi – în cazul contestațiilor depuse în ziua alegerilor;
- concomitent cu procedura de centralizare și confirmare a rezultatelor alegerilor – în cazul contestațiilor depuse după încheierea votării;
- este de 3 zile de la depunere – în cazul contestațiilor privind renumărarea voturilor dacă există dezacordul cu rezultatele preliminare ale votării;
- este de 3 zile de la depunere – în cazul contestațiilor depuse între cele două tururi de scrutin sau concomitent cu procedura de stabilire și confirmarea rezultatelor alegerilor și validare a mandatelor candidaților aleși după organizarea celui de-al doilea tur de scrutin.
- este de 30 de zile din momentul depunerii în cazul contestațiilor privind finanțarea partidelor politice (în acest caz se aplică prevederile Legii nr. 294/2007 privind partidele politice și ale Regulamentului privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1102/2023).

Nota bene! Termenul general de examinare a contestațiilor electorale **poate fi prelungit cu cel mult 2 zile**, din motive justificate legate de complexitatea obiectului contestației și/sau conduita subiecților electorali. Această prelungire este valabilă doar dacă membrul raportor comunică în scris participanților la procedura litigioasă motivele prelungii (prin orice mijloacele disponibile), cel târziu în ultima zi a expirării termenului inițial de examinare stabilit.

Mai jos, prezentăm într-o formă rezumativă, care sunt drepturile și obligațiile de bază ale concurenților electorali:

Notă! Prevederi detaliate privind finanțarea campaniei electorale se regăsesc în Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, aprobat prin hot. CEC nr. 2704 din 17.09.2019 cu modificările ulterioare, dar care urmează a fi revăzut.

campania electorală poate începe la data înregistrării concurentului electoral, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării și se încheie în ziua de vineri înainte de ziua votării

în materiale de agitație electorală, concurenții electorali nu vor utiliza imagini ce reprezintă culte religioase, persoane oficiale străine, instituții de stat de peste hotare, organizații internaționale

deschiderea contului cu mențiunea "Fond electoral" în cazul în care concurentul electoral intenționează să efectueze cheltuieli în campania electorală și respectiv efectuarea încasărilor și cheltuielilor pentru campania electorală doar prin intermediul acestui cont

se interzic transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare în ziua alegerilor în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale, precum și acțiunea de organizare în perioada electorală a transportării alegătorilor spre secția de votare

nu vor utiliza mesaje care duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional

prezentarea rapoartelor financiare către organul electoral săptămânal, precum și în termen de 3 zile după ziua votării (miercuri), pentru întreaga campanie electorală (raport final) în conformitate cu art.58 din Codul electoral

materialele publicitare trebuie să corespundă cerințelor stabilite în art.9 din Legea nr.62/2022 cu privire la publicitate

în campania electorală se interzic organizarea de concerte, concursuri, alte evenimente cu implicarea interpreților din țară, cât și de peste hotare, afișarea în timpul desfășurării acestora de slogane și/sau distribuirea de materiale cu simbolistica competitorului electoral, precum și participarea la astfel de evenimente în scop de promovare politică

desemnarea persoanelor responsabile de finanțe

se interzice candidaților să utilizeze resursele administrative, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public național, utilizarea echipamentelor, a mijloacelor și a bunurilor publice în perioada electorală

acțiunile de agitație electorală nu vor pune în pericol, nu vor leza securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației și apărarea drepturilor altora

Cum se atribuie mandatele la alegerile locale generale?

a) atribuirea mandatului de consilier în consiliul local

Numărul de consilieri se stabilește, în conformitate cu prevederile art. 11 și art. 56 din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, în funcție de numărul de locuitori ai unității administrativ-teritoriale la data de 1 ianuarie a anului în care au loc alegerile, conform datelor din Registrul de stat al populației, prezentate de Agenția Servicii Publice, după cum urmează:

Numărul de locuitori ai unității administrativ-teritoriale	Numărul de consilieri
până la 1500	9
între 1501 și 2500	11
între 2501 și 5000	13
între 5001 și 7000	15
între 7001 și 10000	17
între 10001 și 20000	23
între 20001 și 50000	27
între 50001 și 100000	33
între 100001 și 200000	35
peste 200000	43
Consiliul municipal Chișinău	51

- mandatele de consilier se atribuie prin împărțirea succesivă a numărului de voturi valabil exprimate pentru fiecare partid politic, fiecare bloc electoral la 1, 2, 3, 4 etc. până la cifra care corespunde numărului de mandate stabilit pentru circumscripția electorală respectivă;
- la operația împărțirilor succesive se ține cont de toți concurenții electorali care au fost incluși în buletinul de vot și au acumulat voturi ale alegătorilor. Din rezultatele tuturor împărțirilor și din numărul de voturi valabil exprimate pentru candidații independenți se iau în descresștere atâtea numere câte mandate urmează să fie distribuite în circumscripția electorală. De câte numere din acest șir descrescător dispune partidul politic sau / și blocul electoral, atâtea mandate i se atribuie.
- candidatul independent este declarat ales dacă numărul de voturi valabil exprimate pentru el se încadrează în șirul descrescător.

- atribuirea mandatelor se face în ordinea înscrierii candidaților pe listele concurenților și începe cu lista de candidați ai concurentul electoral pentru care au fost exprimate cele mai multe voturi;
- consiliul local este legal constituit dacă sunt validate mandatele a cel puțin 2/3 din numărul de consilieri stabilit pentru acest consiliu.

b) atribuirea mandatului de primar:

- candidatul pentru funcția de primar se consideră ales dacă a întrunit mai mult de jumătate din voturile valabil exprimate ale alegătorilor care au participat la votare;
- în cazul desfășurării turului doi de scrutin pentru funcția de primar, se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi. În caz de paritate de voturi, se consideră ales acel candidat care a obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin. În cazul în care ambii candidați au acumulat același număr de voturi și în primul tur, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți în condițiile regulamentului cu privire la procedurile de tragere la sorți, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, consemnând acest fapt într-un proces-verbal, care se anexează la hotărârea de validare a mandatului de primar;
- în cazul în care unul dintre candidați la funcția de primar se retrage în cadrul turului doi de scrutin, alegerile se desfășoară cu un singur candidat rămas, iar acesta se consideră ales dacă a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri (pragul de participare fiind 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale).